

Investoinnille katetta vihervalvonnalla - sitä saa, mitä tilaa

Ulkotilojen tai infraympäristön rakentamis- tai ylläpidon tilaajalla ei aina ole resursseja tai osaamista vihertöiden tilaamiseen ja valvontaan. Silloin avuksi voidaan ottaa vihervalvontaan erikoistunut henkilö, vihervalvoja. Vihervalvoja on tilaajan edustaja, silmät ja korvat, jonka tärkeimpänä tehtävänä on varmistaa viherrakentamisen ja ylläpidonlaatu ja edistää hankkeiden etenemistä. Vihervalvonnan merkitys on kasvanut julkisen sektorin teettäessä lisääntyvässä määrin viherrakennus- ja ylläpitotöitä ulkopuolisilla urakoitsijoilla.

Vihervalvojan rooli hankkeissa

Vihervalvoja toimii hankkeissa tilaajan edustajana. Vihervalvonta on erikoisvalvontaa, jonka tekemiseen tarvitaan viheralan tunteva osaaja. Vihervalvojalla on ammattitaitoa valvoa kokonaisvaltaisesti niin

Katupuuistutus työvaiheessa

ympäristörakentamisen kuin ylläpidonkin urakoita, sekä uudiskohteita että vanhojen kohteiden kunnostamista.

Vihervalvonnan voidaan ajatella onnistuneen silloin, kun vihertöissä voidaan välttää – tai ainakin tunnistaa ajoissa – pahimmat sudenkuopat. Vihervalvojan työ voi joissakin hankkeissa sisältää pelkästään niin sanottua teknistä valvontaa, kuten kasvimateriaalin laadunvalvontaa. Usein vihervalvojan työ koostuu kuitenkin paljon muustakin kuin teknisestä valvonnasta, ja valvojan tehtäviin voidaan sisällyttää myös rakennuttamisen töitä. Ammattitaitoinen vihervalvoja auttaa osaltaan tilaajaa viemään hankkeen onnistuneesti loppuun. Vihervalvojan tehtäväluettelona voidaan hankkeesta riippuen soveltaa esimerkiksi maa- ja vesirakennustyön työmaavalvonnan tehtäväluetteloa.

Viherurakoihin sisältyy usein rakenteita, kuten muureja, vesi- ja muuta tekniikkaa, joita ei tyypillisesti mielletä vihertöihin kuuluviksi.

Vihervalvoja voi kohteesta riippuen valvoa myös muiden tekniikka-alojen rajapintoihin sijoittuvia rakenteita, tai tarvittaessa valvoa niitä yhteistyössä muiden erikoisvalvojen kanssa.

Valvojan työ ei lopu urakan valmistumiseen, vaan jatkuu kasvuunlähtökatselmukseen ja takuuajan katselmukseen. Huolellisesti rakennettu ja takuuajana hoidettu viheralue on hyvä luovuttaa ammattitaitoisen ylläpidon piiriin.

Vihervalvoja hallitsee alan erityispiirteet

Vihervalvojan erityisosaamisesta tulee ensimmäisenä mieleen kasvit. Elävän materiaalin käsittely onkin vihervalvojan erityisalaa, ja kasvimateriaalin oikeanlainen käsittely urakan eri vaiheissa on tärkeää lopputuloksen kannalta. Jos vaikkapa puut ovat jo istutusvaiheessa valmiiksi huonokuntoisia, tai siirtonurmikko on ennen asentamista kuivunut, niiden käyttäminen kohteessa on hyödytöntä.

Kasvimateriaalin tuntemisen lisäksi vihervalvojan tehtäväkenttä saattaa yllättää monipuolisuudellaan. Vihervalvojen koulutuksessa käsitellään kasvien lisäksi muun muassa kasvualustojen eli muun muassa mullan laatuvaatimuksia, erilaisia ympäristökäsitteitä ja varusteita alkaen roska-astioista kuntoiluvälineisiin asti, leikkipaikkoja ja niiden turvallisuutta, erilaisia ympäristörakenteita, alueiden vesienkäsitteilyä, sivuuttaen kunnallistekniikkaa ja montaa muuta osa-aluetta. Näiden lisäksi valvojan tulee osata ratkoa yllättäviäkin ongelmakohtia ja toimia työmaalla sekä kokouksissa kaikkien osapuolten kanssa yhteistyössä ja yhdyshenkilönä.

Vihertöiden tilaamisen haasteet

Laadukasta viherympäristöä saadakseen työn tilaajan tulee tietää miten vihertöitä tilataan. Jos tilaajalla ei ole kokemusta vihertöiden teettämisestä, vihervalvoja voi toimia tilaajan apuna rakennuttamisen tehtävissä. Vihertyöt ovat usein osana isompia urakoita, ja erityisesti silloin on yleistä, että yksi rakennuttaja tilaa kaikki urakan työt - myös vihertyöt.

Erilaisia urakoita ja tehtäväkokonaisuuksia tilattaessa viheralan erikoisosaaminen jää helposti hyödyntämättä. Varsinaisten viherurakoiden ulkopuolella, kun kaivetaan, rakennetaan tai peruskorjataan, on lopputuloksen kannalta tärkeää huolehtia vaurioiden paikkaamisesta. Jos työ tehdään huolimattomasti tai jätetään tekemättä, alueen arvo alenee.

Hankkeissa, joihin sisältyy vihertöitä, kannattaa jo tarjouspyyntövaiheessa määritellä toteuttavan urakan tekijöille erilaisia vaatimuksia: Referenssit vastaavista töistä, henkilöstö, yrityksen resurssit.

Erilaisissa infrahankkeissa toimitaan rakennetusta tai luonnontilaisesta ympäristössä. Kaapeleiden ja putkien oikea sijoitus suunnitteluvaiheessa helpottaa suojattavan kasvillisuuden säästämistä. Oikeilla suojaustoimilla kasvillisuuden vauriot saadaan minimoitua. Säilytettäväksi suunniteltu ja rakentamisen aikana hyvin suojattu kasvillisuus on valmista viherympäristöä. Monesti vastaavan kokoista kasvillisuutta, erityisesti puita, ei ole edes saatavilla.

Viherurakoita tilattaessa tulisi muistaa, että Suomessa on edelleen talvikausi. Maan jäätyminen ja lumipeite keskeyttävät tehokkaasti viherrakentamisen. Tiettyjä pohjatöitä voi tehdä, mutta suurin osa työmaista pysähtyy talven ajaksi.

Kiivaimman rakentamisen aikana kesällä esimerkiksi tarvikkeiden toimitusajat saattavat olla yllättävän pitkiä ja viivästyttää näin työmaiden valmistumista.

Ylläpitourakoissa jatkuva oikea-aikainen seuranta on erityisen tärkeää. Sääolosuhteet saattavat vaihdella helteestä rankkasateisiin ja myrskyihin. Uudet istutukset tarvitsevat vettä. Sadevesikaivon tukkeutuminen voi aiheuttaa tulvimista ja myrsky voi kaataa puita ja rikkoo rakenteita. Epähuomiossa jokin alue saattaa jäädä kokonaan ylläpidon ulkopuolelle, jolloin nurmikko alkaa

Kaatonut puu on vaurioittanut rakenteita viheralueella

muistuttaa heinäpeltoa ja istutukset peittyvät rikkaruohoihin.

Nopeasta ja oikea-aikaisesta asioiden käsittelystä hyötyvät kaikki osapuolet.

Viherurakointi julkisen sektorin organisaatiomuutoksissa

Perinteisesti julkisella sektorilla on ollut oma organisaationsa ja henkilöstönsä huolehtimassa viheralueista. Monet kunnat ja kaupungit ovat siirtyneet tai siirtymässä erityyppisiin tilaaja-tuottaja -malleihin. Joissakin organisaatioissa vihertyöt tehdään edelleen kunnan tai kaupungin omana työnä, mutta paikoitellen vihertyöt on ulkoistettu osin tai kokonaan yksityisille tekijöille. Yksityisiä urakoitsijoita voidaan käyttää myös tarpeen mukaan oman tuotannon rinnalla esimerkiksi työhuippujen tasoittamiseksi.

Urakoitsijana voi olla kunnan omistama oma urakointiyksikkö tai ulkopuolinen urakoitsija. Viherurakat ovat tyypillisesti joko viherrakentamisen tai – ylläpidon urakoita, ja niiden urakkamuoto valitaan kohteen ja tarpeen mukaan. Esimerkiksi erilaisissa alueurakoissa viheralueiden ylläpito on joko omana urakkanaan, tai osa laajempaa urakkakokonaisuutta. Jos viheralueiden rakentaminen tai ylläpito on osa laajempaa urakkaa, on tärkeää varmistaa, että urakoitsijalla on viheralan osaajia johtamassa ja toteuttamassa tehtäviä.

Vihervalvonta Rambollissa

Ramboll Finland on tarjonnut vihervalvonnan palveluita jo usean vuoden ajan. Yleisen vihervalvontakulttuurin vahvistuessa ja valvonnan tietoisuuden lisääntyessä myös Ramboll on vahvistanut vuosien mittaan vihervalvonnan osaamistaan ja resurssejaan. Tällä hetkellä yrityksen vihervalvonnan asiakkaina on Suomen suurimpia kaupunkeja, ja kohteita aina asuntomessualueelle rakennettavista puistoista ylläpidon alueurakoihin, pienempiä hankkeita unohtamatta. Suurena suunnittelutoimistona Ramboll tarjoaa myös niin sanottua suunnittelijavalvontaa, joka eroaa jonkin verran valvojakonsultin työstä.

Rambollin vihervalvojien erityisenä vahvuutena on saman talon sisällä tehtävä yhteistyö muiden valvojien ja rakennuttajien kanssa. Tyypillinen yhteistyö tapahtuu katualueiden rakennuttajien ja valvojien kanssa, jolloin eri tekniikka-alueet täydentävät toisiaan, ja tilaaja saa koko hankkeen rakennuttamisen ja valvonnan samasta paikasta.

Lisätietoja Rambollin vihervalvonnasta antavat:

Marko Vuorinen
Vihervalvoja, maisemasuunnittelija, Espoo

Puhelin 040 7256 168
Sähköposti marko.vuorinen@ramboll.fi

Heidi Järkkä
Maisemasuunnittelija, vihervalvoja, Espoo

Puhelin 040 4872 681
Sähköposti heidi.jarokka@ramboll.fi